

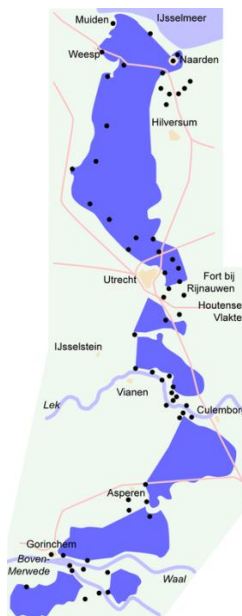
Stichting Stellingwarver Schrieversronte heeft een les ontwikkeld voor groep 7 en 8. Het doel van deze les is de leerlingen bekend te maken met de geschiedenis van de Stellingwerven en de sporen daarvan in het landschap.

Inleiding

De *Friese Waeterlinie* (Nederlands: *Friese Waterlinie*) is een verdedigingslinie die vanaf Kuinre, dat ooit aan de Zuiderzee lag, langs de riviertjes De Lende en De Kuunder in oostelijke richting loopt. Deze linie werd in de Tachtigjarige Oorlog rond 1580 aangelegd om Noord-Nederland tegen de vijandelijke Spaanse troepen te beschermen. De *Friese Waeterlinie* was in feite een verlengstuk van de Hollandse Waterlinie: de verdedigingslijn van water reikte van Zuid-Nederland tot aan de Zuiderzee. Deze [\(Oude\) Hollandse Waterlinie](#) wist vanaf 1573 al Franse soldaten grotendeels uit Holland te weren. In de 17^e eeuw werd De Hollandse Waterlinie versterkt. Vanwege zijn nieuwe vorm kreeg de waterlinie vanaf 1871 ook een nieuwe naam: [Nieuwe Hollandse Waterlinie](#).

Afb. 1 Oude Hollandse Waterlinie¹

Afb. 2 Nieuwe Hollandse Waterlinie²

Waarom de Friese Waeterlinie?

Vooraf in de zeventiende eeuw was de *Friese Waeterlinie* van groot nut: toen werd het als verdedigingsmiddel gebruikt tegen [Bernhard von Galen](#), de bisschop van Münster. Uit die periode is het rampjaar 1672-1673 het bekendst, want in dat jaar wilde Bommen Berend, zoals de bisschop ook wel werd genoemd, Friesland en [Groningen](#) veroveren. Niet zo gek dus, dat de *Friese Waeterlinie* aansloot op de Groningse Waterlinie. Om Bommen Berend tegen te houden, maakten de Friezen en de Stellingwerfers de *Friese Waeterlinie* gereed. Ze staken de dijken door, zodat het

¹ https://nl.wikipedia.org/wiki/Oude_Hollandse_Waterlinie

² https://nl.wikipedia.org/wiki/Nieuwe_Hollandse_Waterlinie

water steeg. Het plan slaagde: Berend kon Leeuwarden niet bereiken. Ook Groningen wist Bommen Berend af te schudden. Dat vieren de Groningers nog ieder jaar op 28 augustus, tijdens het [Gronings Ontzet](#).

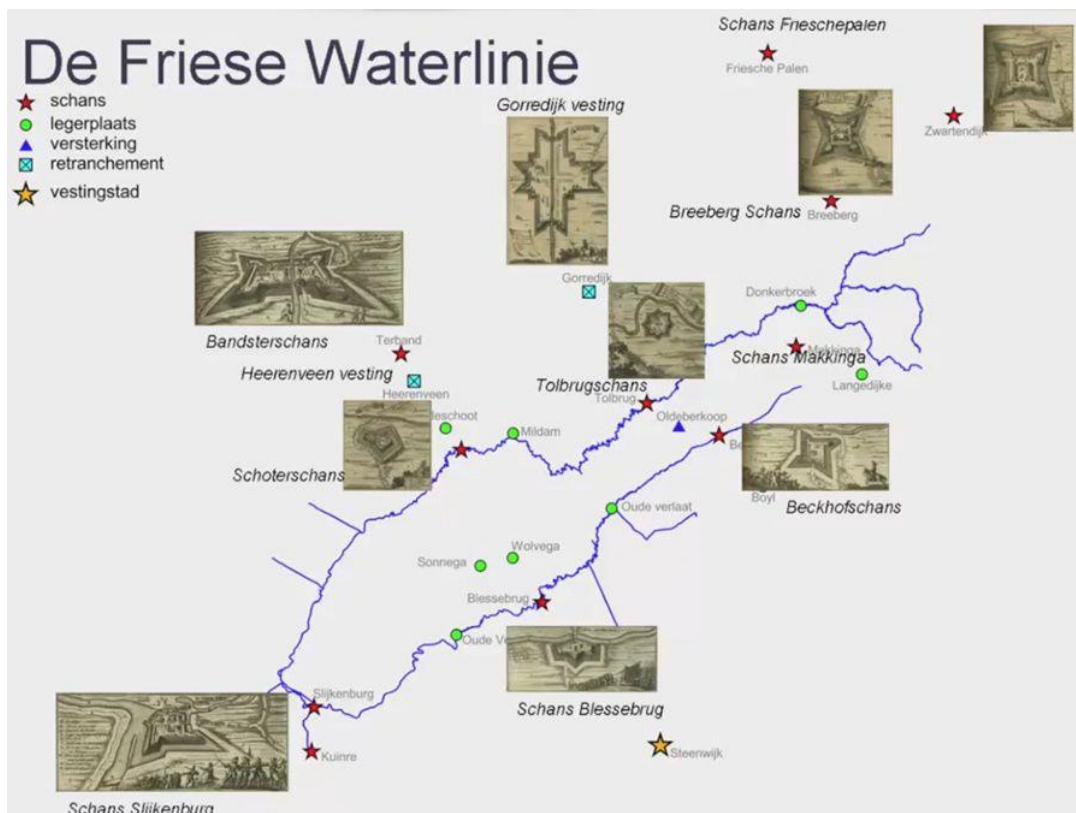
4 schansen in de Stellingwerven

De *Friese Waeterlinie* bestaat uit meerdere schansen. In de Stellingwerven zijn er nog steeds een aantal in het landschap zichtbaar. De belangrijkste schansen zijn:

1. Schaans Slikeborg
2. Schaans Blessebrugge
3. Bekhofschaans (tussen Oldeberkoop en Boyl)
4. Breebergschaans

Deze schansen verdedigden de zuidelijke grens van Friesland tegen indringers.

Wie goed kijkt, ziet deze schansen nog steeds liggen in het landschap. Ze zijn dan ook zeker een bezoekje waard. Ook leuk om te weten: er was nóg een schans, bij Oldeberkoop, maar daar is niets van overgebleven. De schans moet veel groter geweest zijn dan de Bekhofschaans en lag bij de brug over de Kuunder richting Oudehorne. Daarom heette dit verdedigingswerk de Tolbrugschaans. Ook bij Makkinga moet een kleine schans hebben gelegen.

Afb. 3 De Friese Waeterlinie en bijbehorende schansen.³

³ <https://waterlinies.jouwweb.nl/1500-1599/1580-friese-waterlinie>